

από μ. Λυαυδαγίδη

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

της

**ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ**

για το 6^ο συνέδριο

Αθήνα, Σάββατο 6 Οκτωβρίου 2001

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

μπροστά στις νέες ανάγκες

Τα δραματικά γεγονότα των ημερών έφεραν ορμητικά στο προσκήνιο τα πραγματικά δεδομένα και τα προβλήματα της νέας εποχής που μόλις τώρα ανατέλλει.

Τα πράγματα διαψεύδουν όσους επαναπαύτηκαν στη μακρόχρονη μεταβατική περίοδο που άρχισε με την πτώση του «τείχους του Βερολίνου» και την κατάρρευση των καθεστώτων του «κρατικού σοσιαλισμού». Δεν αρκεί πια η ρητορική επίκληση και περιγραφή της νέας εποχής.

Το ΠΑΣΟΚ, το κόμμα στη χώρα μας που στις κρίσιμες συγκυρίες και στις δραματικές στροφές της ιστορίας έβλεπε πάντοτε μακριά, δεν έχει άλλη επιλογή. Οφείλει και σήμερα να αναμετρηθεί με τον εαυτό του και την ιστορική του ευθύνη που απορρέει από τις ανάγκες της νέας εποχής. Να βρούμε πάνω σ' αυτές τις ανάγκες τον ιστό που μας ενώνει ξανά σ' ένα ρωμαλέο πλειοψηφικό ρεύμα. Και να απαντήσουμε στα ερωτήματα και τις αγωνίες της μεγάλης πλειοψηφίας του λαού για την πορεία της χώρας, για τη ζωή των πολιτών στις νέες συνθήκες, για την προοπτική της προοδευτικής και δημοκρατικής παράταξης που οφείλει και τώρα να οδηγήσει τα πράγματα μπροστά.

Ο Απολογισμός της Κ.Ε δεν αποτελεί μια απλή περιγραφή γεγονότων, ούτε απαριθμεί έργο και δράσεις.

- Αποτυπώνει τη σημερινή πραγματικότητα του ΠΑΣΟΚ έτσι όπως διαμορφώθηκε στην ιστορική του διαδρομή.
- Στέκεται και εκτιμά τους σταθμούς της πορείας μας από το 5^ο έως το 6^ο Συνέδριο με ευρύτερους πολιτικούς όρους.
- Και δίνει μια πειστική απάντηση γιατί ως Οργάνωση ως σχηματισμός άφησε ανολοκλήρωτη την ανασυγκρότηση και τη μετεξέλιξή του .

Νομίζουμε ότι από αυτή την αφετηρία πρέπει να ξεκινήσουμε την επομένη του Συνεδρίου για να υλοποιήσουμε και τις δεσμεύσεις μας απέναντι στους πολίτες και μια πορεία ασφάλειας και ευημερίας για τη χώρα στο σύγχρονο κόσμο της αβεβαιότητας και του φόβου.

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ

ΤΟ ΠΑΣΟΚ στην ιστορική του διαδρομή...

Για να μπορούμε να κρίνουμε πιο συγκεκριμένα την πορεία των τελευταίων χρόνων πρέπει να συμφωνήσουμε κατ' αρχή στο ευρύτερο πλαίσιο της ιστορικής μας διαδρομής. Πως ξεκινήσαμε και πως φθάσαμε ως εδώ.

1. Ξεκινήσαμε ως η πραγματική υπέρβαση του παλαιού πολιτικού κόσμου. Αποτελέσαμε από την αρχή ιδεολογική, πολιτική και κοινωνική τομή στη δημόσια ζωή που σημάδεψε τον κύκλο της Μεταπολίτευσης για να κυριαρχήσει στη συνέχεια στο μεγαλύτερο μέρος του και μέχρι το τέλος του.
Και σήμερα στην είσοδο της νέας εποχής εξακολουθούμε να είμαστε ο κεντρικός πόλος αναφοράς, μετεξέλιξης και προοπτικής του πολιτικού συστήματος. Εξακολουθούμε να διαθέτουμε την πολιτική και κοινωνική πρωτοβουλία και να καθορίζουμε εν δυνάμει τα δεδομένα και της νέας εποχής.
2. Ξεκινήσαμε διαφορετικά από τα κόμματα της ιστορικής αριστεράς ιδιαίτερα από τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Δύσης. Όχι ως συνέχεια και μετεξέλιξη συνδικαλιστικών αγώνων και οργανώσεων ή πολιτική έκφραση επι μέρους κοινωνικών διεκδικήσεων αλλά κατ' ευθεία ως πολιτικό ριζοσπαστικό κίνημα εθνικής και κοινωνικής αναφοράς και ανασυγκρότησης του τόπου. Γι' αυτό και η αυτοοργάνωση υπήρξε επαναστατική επιλογή. Απαιτήθηκαν σχεδόν τρία χρόνια (Σεπτέμβριος '74 – Ιούνιος '77) για να ολοκληρώσουμε την πρώτη ουσιαστική σύνθεση απόψεων που μας μετέτρεψε σε εν δυνάμει κόμμα εξουσίας πάνω στη στρατηγική συμφωνία του «δημοκρατικού δρόμου για το σοσιαλισμό».
3. Στη διαδρομή μας επιχειρήσαμε να οικοδομήσουμε τον τρίτο δρόμο ανάμεσα στις παραδοσιακές εκδοχές του σοσιαλδημοκρατικού και τρίτο-διεθνιστικού κομματικού προτύπου. Η γρήγορη εμπλοκή στην άσκηση, τη νομή και τη διαχείριση της εξουσίας, ο «κρατισμός» και ο «κυβερνητισμός» οδήγησαν σε προϊούσα αποϊδεολογικοποίηση και απόσταση από την κοινωνία. Από κόμμα – μαζών μετασημασιστήκαμε σε κόμμα εξουσίας και από κει σε κόμμα αντιπροσώπων και αξιωματούχων. Σ' αυτό βοήθησε η είσοδος στην εποχή της κρίσης της πολιτικής και των προτύπων της που συνοδεύει τις ευρύτερες εξελίξεις και έθεσε σε αμφισβήτηση τα κομματικά πρότυπα παγκοσμίως.
4. Στην ίδια διαδρομή η σχέση μας με τις δυνάμεις της ιστορικής αριστεράς παρά τις διαδοχικές πρωτοβουλίες μας που ξεκίνησαν από το 1975 πέρα από το πρακτικό αποτέλεσμα της δημοκρατικής συνεργασίας στους Δήμους το '78 και το '82 και επι μέρους συνεργασιών στα συνδικάτα, ουδέποτε μπήκαν σε πορεία μακρόχρονης και φερέγγυας συνεργασίας εδραιωμένης στη στρατηγική σύγκλιση και την ουσιαστική προγραμματική και πολιτική συμφωνία. Ανάμεσα στον δικό μας «ηγεμονισμό» της αυτοδυναμίας και τη δική τους «αυθεντία» του ρυθμιστικού ρόλου οι πορείες

υπήρξαν αυτόνομες και αποκλίνουσες. Παρόλα αυτά το ΠΑΣΟΚ με τον πολυσυλλεκτικό του χαρακτήρα, τα κοινωνικά του ανοίγματα, την ενσωμάτωση νέων κοινωνικών στρωμάτων εξακολουθούσε να εκφράζει ένα πλειοψηφικό ρεύμα στη χώρα.

5. Από το 1985 τέθηκε το ερώτημα της ανασυγκρότησης και της στροφής στην κοινωνία με τη διαζευκτική μορφή:

Αν θα εξακολουθήσουμε να εκφράζουμε συλλογικές κοινωνικές ανάγκες ή αν θα ολοκληρωθούμε ως σχηματισμός που απλώς αθροίζει τιμαρεία νομής εξουσιών. Και παράλληλα αναλήφθηκε άλλη πρωτοβουλία για δημοκρατική συνεργασία που αποδυναμώθηκε και εγκαταλείφθηκε λίγους μήνες μετά τις δημοτικές εκλογές του '86. Η έλευση του 1989 τόσο εδώ με την απώλεια της εξουσίας όσο και παγκοσμίως με την πτώση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» γύριζε για άλλη μια φορά τη σελίδα.

6. Το 1996 στο δρόμο από τον Ανδρέα Παπανδρέου στον Κώστα Σημίτη η ήδη οριζόντια στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ διαχωριστική γραμμή (όπως και σ' όλους τους σχηματισμούς και χώρους) ανάμεσα στις δυνάμεις της «ιστορικότητας» και τις δυνάμεις της «νεωτερικότητας» απόρροια της μορφής και του περιεχομένου της πολιτικής διαπάλης και της αλλαγής των κοινωνικών διεργασιών οδήγησε στη σχηματική αντιπαράθεση του «παλιού» με το «νέο» ΠΑΣΟΚ. Και πάλι το πολιτικό αποτέλεσμα υπήρξε η νικηφόρα πορεία και η αναπαραγωγή του πλειοψηφικού ρεύματος μέσα από δύο διαδοχικές και κρίσιμες νίκες. Και πάλι το οργανωτικό αποτέλεσμα παραμένει μέσα στο κλειστό περίβλημα των παγιωμένων σχέσεων εξουσίας και ισορροπιών. Ο μετασχηματισμός και η υπέρβαση για το ενιαίο και πλειοψηφικό ΠΑΣΟΚ έπρεπε επιτακτικά να πατήσει πάνω στο έδαφος της νέας πραγματικότητας, να εμπεδωθεί μέσα από μια νέα στροφή στην κοινωνία και να αναπτυχθεί πάνω σε νέους στόχους.

7. Ήδη η ορμητική έλευση της νέας εποχής διαμόρφωνε και νέα ιστορικά δεδομένα. Πολιτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, οικονομικά. Δεδομένα που οδηγούσαν στην ανάγκη επαναθεμελίωσης και επανακαθορισμού των πολιτικών και ιδεολογικών κατηγοριών που κυριάρχησαν στο μεταπολιτευτικό ιστορικό κύκλο. Από την αρχή της δεκαετίας του '90 ο Α. Παπανδρέου στη Μαδρίτη και μετά το '96 ο Κώστας Σημίτης, αλλά και το ΠΑΣΟΚ στο σύνολό του μπήκαν στη σφαίρα αυτού του νέου προβληματισμού.

Με τους σύγχρονους στρατηγικούς στόχους μας:

- Για την ισχυροποίηση της θέσης της χώρας σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο με σταθερό προσανατολισμό πια στην ευρωπαϊκή προοπτική
- Για την οικονομική και κοινωνική μας ανάπτυξη σε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποίησης
- Για τον πολιτισμό μας σε μια εποχή ανεμπόδιστης κυκλοφορίας της πληροφορίας
- Για το κράτος και τους θεσμούς σε μία περίοδο επικίνδυνης όσμωσης της πολιτικής με την οικονομία και σύμφυσης και διαπλοκής των εξουσιών
- Για τα κόμματα και τους νέους όρους πολιτικής αντιπαράθεσης
- Για τα ΜΜΕ και την επίδραση τους στα πρότυπα ζωής, κατανάλωσης και κοινωνικής συμπεριφοράς.

Το κόμμα μας οφείλει πάνω σ' αυτούς τους στόχους να αρθρώσει το νέο πολιτικό του λόγο και να διαμορφώσει τη νέα προοδευτική του πρόταση και πράξη.

Εξ άλλου στο ΠΑΣΟΚ σ' όλη του τη διαδρομή η προσαρμογή στα νέα δεδομένα υπήρξε πάντοτε η μεγάλη του δύναμη και ικανότητα, η δύναμη ανανέωσης και νίκης.

8. Σήμερα γυρίζοντας το βλέμμα προς τα πίσω και αποτυπώνοντας τα πραγματικά δεδομένα της πορείας μας οφείλουμε να συμφωνήσουμε σε μια ιστορική μετατόπιση. Το ΠΑΣΟΚ δεν χωρίζεται στη βάση του χρόνου της διαδοχής αλλά στο εύρος των δεκαετιών. Το ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '70, με αυτό της δεκαετίας του '80 ή της δεκαετίας του '90 κάθε φορά συνέβαλε με το δικό του ανεπανάληπτο τρόπο, στην εξέλιξη και την ολοκλήρωση του μεταπολιτευτικού κύκλου.

Εντελώς επιγραμματικά :

◆ **Δεκαετία '70 : Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Ο Ελληνισμός βγαίνει από το μακρύ σκοτάδι της δικτατορίας με ιστορική αυτογνωσία. Η Δημοκρατία αποκαθίσταται. Οριοθετούνται τα εθνικά και πανδημοκρατικά αιτήματα για μια αξιοπρεπή κοινωνική οργάνωση. Νομιμοποιείται η ηγεμονία των προοδευτικών ιδεών για πρώτη φορά μετά το μεγάλο πόλεμο. Είναι εξελίξεις που η ίδρυση και η πορεία του ΠΑΣΟΚ αποτύπωσε ανάγλυφα στο νέο πολιτικό και κοινωνικό χάρτη της χώρας.

◆ **Δεκαετία '80 : Η ΑΛΛΑΓΗ**

Το σύνθημα που συσπείρωσε την μεγάλη πλειοψηφία του λαού και τη μετατρέπει σε συνεκτική και προοδευτική πολιτική δύναμη και ισχυρή διακυβέρνηση. Σταματά ο κατήφορος και αναστρέφεται η πορεία του τόπου. Στο προσκήνιο για πρώτη φορά μετά τον εμφύλιο πόλεμο αναδύονται ενωμένες όλες οι δυνάμεις του Ελληνισμού. Μια αίσθηση περηφάνιας, αναγέννησης, δικαιοσύνης και ισότητας κυριαρχεί. Η Ελλάδα στέκεται στα πόδια της και δίνει τη μάχη της από καλύτερες θέσεις. Οι πρώτες ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις οικοδομούνται.

◆ **Δεκαετία '90 : Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ**

Διευρύνονται και ολοκληρώνονται οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία, την κοινωνία, τη δημοκρατία, τους θεσμούς σε όλες τις όψεις της κοινωνικής ζωής. Διαμορφώνεται η βάση της σύγχρονης και ισχυρής κοινωνίας που οδηγεί εν δυνάμει στη σύγχρονη και ισχυρή Ελλάδα. Για πρώτη φορά η χώρα πετυχαίνει συγκεκριμένους και ορατούς στόχους που έχουν άμεση σχέση με τις τεράστιες ανάγκες της νέας εποχής.

9. Όλα αυτά και παρά τη γενναία και τολμηρή αυτοκριτική μας δείχνουν ότι η πορεία του Κινήματος εκτός από νικηφόρα είναι και ιστορικά δικαιωμένη. Έφερε τη χώρα μπροστά, αναβάθμισε τη θέση της, την οδήγησε στην πυραμίδα των προηγμένων χωρών και αυτή τη συμβολή κανείς δεν μπορεί ούτε να την ακυρώσει, ούτε να τη μηδενίσει.

Και το ΠΑΣΟΚ το ίδιο, παρά τα προβλήματα που ενδημούν σ' αυτό, παρά τη δυσκολία της διεθνούς συγκυρίας για την πολιτική και τα κόμματα εξελίχθηκε παράλληλα από ένα Κίνημα δεμένο με την παράδοση της μεγάλης δημοκρατικής

παράταξης και τους αγώνες του ελληνικού λαού και χωρίς να απεμπολήσει τις αξίες, τις αρχές και τους στόχους του, σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό κόμμα με όλες τις αντιφάσεις και τις παθογένειες που αναπτύξαμε πιο πριν.

- 10.** Οι πολιτικές θέσεις που η Κ.Ε προτείνει στο Συνέδριο ακριβώς σ' αυτή την ιστορική αποτίμηση αναφέρονται. Για να σπάσει ο φαύλος κύκλος των αντιπαραθέσεων που είτε προσπαθούν να ακυρώσουν τη δεκαετία του '80, είτε να μειώσουν και να υποτιμήσουν τη δεκαετία του '90.

Με την ένταξη στην ΟΝΕ έκλεισε κι αυτός ο κύκλος και σήμερα οφείλουμε να ανοίξουμε το δρόμο στη δεκαετία του 2000 με κεντρικό στόχο την Ασφάλεια και την Ευημερία.

Είναι ιδιαίτερα κρίσιμη αυτή η διαπίστωση ενόψει αλλαγής και μετεξέλιξης του ίδιου του πολιτικού συστήματος. Γιατί οι όροι κάτω από τους οποίους μπορεί να διαμορφωθεί η νέα προοδευτική πολιτική και κοινωνική πλειοψηφία, η ανασύνθεση του ευρύτερου χώρου της κεντροαριστεράς και η σύνθετη διαδικασία της πολιτικής διεύθυνσης του σύγχρονου κοινωνικού συνασπισμού επιβάλλουν στο ΠΑΣΟΚ να υλοποιήσει το διαρκώς αιτούμενο :

Την ανασυγκρότηση και τη μετεξέλιξη του στο ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής μέσα από την υπέρβαση και το μετασχηματισμό των παλιών σχέσεων, αντιπαραθέσεων, ισορροπιών και δεδομένων.

Το ερώτημα, βέβαια, εξακολουθεί να παραμένει αμετακίνητο. Αν, δηλαδή, η ανασυγκρότηση και η μετεξέλιξη θα συντελεστεί με όρους ανοίγματος στην κοινωνία ή με όρους αναπαραγωγής και ανακατανομής των εξουσιαστικών σχέσεων που διαμορφώσαμε στην προηγούμενη ιστορική φάση. Και εδώ είναι το στοίχημα που αφορά το ΠΑΣΟΚ ως πολιτικό σχηματισμό κι όχι ως απλό κυβερνητικό κόμμα που διαχειρίζεται τα πράγματα.

Αν πριν από λίγο καιρό είχαμε την πολυτέλεια να ομφαλοσκοπούμε, να μένουμε φανατικά προσηλωμένοι στα εσωκομματικά μας χαρακώματα, να δίνουμε την αίσθηση ότι η εξουσία μας μπορεί να αναπαράγεται αυτόματα και όσο μας ενώνει θα κυβερνούμε τη χώρα, τώρα πια δεν την έχουμε.

Τα τελευταία δραματικά επανακαθορίζουν τις προτεραιότητες και τις ιεραρχήσεις της πολιτικής. Αυτό που σήμερα οφείλουμε να επαγγελθούμε και να πραγματώσουμε στη δεκαετία του 2000 μέσα από το νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την Ασφάλεια και την Ευημερία ξεπερνά κατά πολύ ότι μέχρι τώρα κάναμε και προπαντός καθιστά δευτερεύον ότι μέχρι τώρα μας χώριζε. Σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να ιδωθούν οι σταθμοί της πορείας μας από το 5^ο έως το 6^ο Συνεδριό μας.

ΑΠΟ ΤΟ 5^ο ΕΩΣ ΤΟ 6^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ οι σταθμοί της πορείας μας...

Το 5^ο Συνέδριο του Κινήματος διεξήχθη κάτω από τη σκιά της υπόθεσης Οτσαλάν και με τον πόλεμο στο Κόσσοβο να βρίσκεται σε εξέλιξη σε μια φάση δύσκολη για το ΠΑΣΟΚ και την απήχηση του στην ελληνική κοινωνία. Η παράταξη στάθηκε με δύναμη και θετικό τρόπο απέναντι στις δυσμενείς εξελίξεις και επιχείρησε να ανασυνταχθεί. Παρ' ότι η πολιτική αντιπαράθεση κινήθηκε στο πλαίσιο των παραδοσιακών σχέσεων και αντιθέσεων και της αναπαραγωγής των συσχετισμών του '96 το ΠΑΣΟΚ ενδυναμώθηκε πολιτικά.

Η νέα Κ.Ε όφειλε να οργανώσει τα βήματα της πορείας ώστε να παραμείνουμε στη νικηφόρα στρατηγική.

- ◆ Πρώτος κρίσιμος σταθμός της πορείας ήταν οι Ευρωεκλογές του '99. Σ' αυτές η κύρια αιχμή της πρότασης μας υπήρξε η πολιτική μας συμβολή ως δύναμης σταθερότητας στη φλεγόμενη περιοχή και η επιτυχής διασφάλιση των πόρων για το 3^ο ΚΠΣ και την αγροτική οικονομία μέσα από τη σκληρή διαπραγμάτευση για την «Agenda 2000». Η προοπτική της ΟΝΕ διασφάλιζε μια σταθερή πορεία προς τα εμπρός.

Η Κ.Ε εκτιμώντας το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών σε σχέση με το στόχο μας που ήταν «ΠΑΣΟΚ – νίκη – πρώτο κόμμα» το χαρακτήρισε δυσμενές. «Χάσαμε αλλά σταθήκαμε όρθιοι. Δεν κέρδισε η Ν.Δ». Και διατύπωσε ένα «σχέδιο δράσης και κοινωνικής παρέμβασης» ταυτόχρονα με την ανασύνταξη των δυνάμεών μας. Έθεσε γι' αυτό δύο πολιτικούς στόχους. Να επαναπροσεγγίσει τουλάχιστον το 10% από το εκλογικό σώμα και να εμφανίσει την εικόνα μιας συντεταγμένης και ενωμένης παράταξης το ΠΑΣΟΚ. Και οι δύο στόχοι επιτεύχθηκαν στη διάρκεια της πορείας προς τις βουλευτικές εκλογές του 2000 με αποτέλεσμα να νικήσουμε ξανά.

- ◆ Τα γεγονότα που ακολούθησαν τις ευρωεκλογές μπορούν να αποτυπωθούν πάνω στον καμβά μιας πραγματικής πορείας νίκης.
  - ~ Στη ΔΕΘ του '99 η Κυβέρνηση αξιοποιώντας την οικονομική πορεία έδωσε βάρος στην κοινωνική πολιτική με βάση το πλεόνασμα της αναπτυξιακής μιας προσπάθειας.
  - ~ Στον Προϋπολογισμό του 2000 αποτυπώθηκε η σίγουρη στόχευση της ένταξης της ΟΝΕ.
  - ~ Με την απόφαση του Ελσίνκι και το ταξίδι Κλίντον στην περιοχή η Ελλάδα ισχυροποίησε αισθητά τη θέση της στην Ευρώπη και την διεθνή κοινότητα.
  - ~ Με την πρωτοβουλία μας για την επανεκλογή του Κ. Στεφανόπουλου στην Προεδρία της Δημοκρατίας αναγκάσαμε τη Ν.Δ σε μια μετέωρη κατ' αρχή και αμυντική στη συνέχεια στάση.
  - ~ Με την προκήρυξη των πρόωρων εκλογών μπήκαμε στην τελική ευθεία μιας αναμέτρησης που θα σημάδευε για τη χώρα μας τις εξελίξεις και την πορεία της.

- ◆ Η δύσκολη αλλά σημαντική και μεγάλη νίκη μας στις εκλογές του Απριλίου του 2000 ήταν ο επόμενος σταθμός της πορείας μας. Οι Έλληνες πολίτες είχαν να διαλέξουν ανάμεσα σε δύο διαφορετικούς δρόμους. Το δρόμο της σταθερότητας, της ευθύνης, της προοδευτικής εξέλιξης και της ολοκλήρωσης των εθνικών στόχων και το δρόμο της αστάθειας, των πειραματισμών, της αβεβαιότητας και των υποσχέσεων. Με πρόταση μας το εκλογικό μας πρόγραμμα, με συγκεκριμένες δεσμεύσεις για το έργο και την πολιτική μας, με το ΠΑΣΟΚ ενωμένο και δυνατό να δίνει τη μάχη πετύχαμε για πρώτη φορά στον τόπο τρίτη συνεχόμενη νίκη έστω και με μικρή διαφορά.
Το ΠΑΣΟΚ αυτών των εκλογών δεν ήταν το ίδιο με αυτό των προηγούμενων τοπικών εκλογών ή ευρωεκλογών. Είχε ξανά την εικόνα της ρωμαλέας και σίγουρης παράταξης.

Η νίκη μας είχε τεράστια πολιτική, ιδεολογική, κοινωνική και θεσμική σημασία για την πορεία του Κινήματός μας και της προοδευτικής παράταξης γενικότερα. Ο ελληνισμός άνοιξε με σταθερό βηματισμό μια ασφαλή και δημιουργική φάση με κατοχυρωμένο το ρόλο του στην Ευρώπη και την περιοχή. Ταυτόχρονα η επιχείρηση μετατόπισης της Ν.Δ προς το κέντρο του πολιτικού συστήματος δεν τελεσφόρησε. Το ΠΑΣΟΚ εξακολουθούσε να κατέχει την κεντρική θέση στο πολιτικό σύστημα με δυνατότητες αμφίπλευρης επιρροής και οι εκλογές ισχυροποίησαν αυτή τη θέση.

Οι προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης που ακολούθησαν και η 5^η Σύνοδος της Κ.Ε. έθεσαν με σαφήνεια το πλαίσιο των επιλογών, των ιεραρχήσεων και των προτεραιοτήτων της πολιτικής μας.

- για τη διατήρηση των κατακτήσεων και τη συνεχή αναβάθμιση και ισχυροποίηση της χώρας μέσα στην ΟΝΕ
- για τη διαμόρφωση του σύγχρονου κοινωνικού κράτους
- για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών
- για την αναζωογόνηση της Δημοκρατίας

Και το Κίνημα μέσω της Κεντρικής του Επιτροπής προσδιόρισε τη δική του παράλληλη ατζέντα :

- για την ανανέωση και μετεξέλιξη του πολιτικού συστήματος
- για την ποιοτική αναβάθμιση του κοινωνικού διαλόγου
- για την ουσιαστική ανασύνθεση του ευρύτερου προοδευτικού χώρου
- για την νέα προοδευτική πολιτική και κοινωνική πλειοψηφία

Αυτοί οι στόχοι είχαν και έχουν χρονικό ορίζοντα αναφοράς το 2004 και περνούν μέσα από τους σταθμούς της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας της Κυβέρνησης, του 6^{ου} Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ της μάχης των τοπικών εκλογών του 2002, της ελληνικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 1^{ου} εξαμήνου του 2003 και βέβαια τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 που αποτελούν το επιστέγασμα πραγματικό και συμβολικό της οριστικής εισόδου της Ελλάδας στη χορεία των πιο αναπτυγμένων χωρών.

- ◆ Ο τρίτος σταθμός υπήρξε για μας η ολοκλήρωση της ένταξης της Ελλάδας στην ΟΝΕ που έφερε τη χώρα αναβαθμισμένη στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Η Ελλάδα στην πιο κρίσιμη ίσως στιγμή της νεώτερης ιστορίας της γυρίζει σελίδα και αντιμετωπίζει από καλύτερη θέση τα προβλήματα και τις ανάγκες της. Από το καλοκαίρι του 2000 αρχίζει μια νέα εποχή για τον τόπο. Μια εποχή που δεν αφορά μόνο το κλίμα σταθερότητας στην οικονομία, το άνοιγμα νέων δυνατοτήτων και ευκαιριών για τους Έλληνες και την Ελλάδα αλλά και καλύτερη εξυπηρέτηση των εθνικών συμφερόντων. Ο τρόπος που η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε την πρώτη αποτίμηση για την εταιρική σχέση με την Τουρκία το δείχνει καθαρά. Η είσοδος του ΕΥΡΩ θα επιστεγάσει το μεγάλο άλμα.
- ◆ Από το φθινόπωρο του 2000 ξεκίνησε η προσπάθεια υλοποίησης των βασικών μεταρρυθμίσεων που με το πρόγραμμα μας επαγγελθήκαμε. Η αντιμετώπιση της ανεργίας και η αλλαγή στις εργασιακές σχέσεις, η μεταρρύθμιση του ΕΣΥ, η πορεία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, η Συνταγματική Αναθεώρηση πήραν σειρά. Κι αυτά μέσα σ' ένα πλαίσιο συνεχιζόμενης οικονομικής σταθερότητας που εξασφάλιζε ο για πρώτη φορά πλεονασματικός προϋπολογισμός του 2001. Ενώ ο προσανατολισμός, οι στόχοι, η φιλοσοφία των αλλαγών ήταν δεδομένες προεκλογικές μας δεσμεύσεις και στη σωστή κατεύθυνση ο τρόπος που τις διαχειριστήκαμε προκάλεσε μια σειρά προβλήματα. Η αφετηρία τους ενυπάρχει στην ίδια την πορεία του ΠΑΣΟΚ, στην λειτουργία των κυβερνητικών και κομματικών οργάνων και την αδυναμία του χώρου να αναδείξει στην κοινωνία το περιεχόμενο και τη χρησιμότητα τους. Παρόλο που το Κίνημα προχώρησε σε μια σειρά Θεματικές Συνδιασκέψεις και προσπάθησε σε κεντρικό επίπεδο να ενοποιήσει πολιτικές και κατευθύνσεις. Έτσι, σε διαφορετικό βαθμό ανάμεσα τους, οι μεταρρυθμίσεις προχώρησαν μεν δεν άφησαν όμως τα σημάδια τους όσο θα έπρεπε στο κοινωνικό σώμα και το κυριότερο δεν επενδύθηκαν πολιτικά. Ένα μεγάλο πολιτικό όπλο για μας φάνηκε ότι αν δεν στρεφόταν εναντίον μας περνούσε ανεκμετάλλευτο.
- ◆ Στην ίδια περίοδο αναδύθηκε με ένταση το ζήτημα της σύμφυσης των εξουσιών και της διαπλοκολογίας που ανατροφοδότησε την «σκανδαλολογία» την οποία χρησιμοποίησε η ΝΔ στην προεκλογική της καμπάνια. Η μετάθεση για ένα κρίσιμο χρονικό διάστημα του κέντρου βάρους της πολιτικής και κοινωνικής ζωής σ' αυτό το ζήτημα που επιχειρήθηκε οργανωμένα και συστηματικά από τη Ν.Δ και την ηγεσία της δημιούργησε την πρώτη ουσιαστική υποχώρηση της ηγεμονικής μας θέσης και την αμφισβήτηση της πρωτοβουλίας μας στις εξελίξεις. Δημιουργήθηκε ένα νοσηρό πολιτικό κλίμα μέσα στο οποίο τα μεταρρυθμιστικά μας σχέδια έχαναν το σημαντικό βάρος τους. Ένα κλίμα που οδηγούσε σε «κυνήγι μαγισσών» αντί να κατευθύνεται στη συμπλήρωση του ήδη σημαντικού και προοδευτικού πλαισίου για τη διαφάνεια που η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ είχε θεσπίσει. Μια σειρά εξωγενείς παράγοντες και περιστατικά επιβάρυναν ακόμη περισσότερο το κλίμα. Η στάση μας ήταν σωστή αλλά δεν φαινόταν ιδιαίτερα αποτελεσματική.

Στη γενικευμένη επίθεση συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων που τροφοδοτούσε πολιτικά η Ν.Δ, το ΠΑΣΟΚ εμφανιζόταν, επηρεασμένο από το φόβο του πολιτικού κόστους, τις επιθέσεις των ΜΜΕ και το κλίμα της εποχής. Έτσι η γραμμή της υπεράσπισης της πολιτικής αυτονομίας μας από τα οικονομικά συμφέροντα, της σταθερής προσήλωσης στους θεσμούς διαφάνειας και ελέγχου, της ανάδειξης της μετεξέλιξης του πολιτικού συστήματος σε κεντρικό ζήτημα, της αποτελεσματικής –στα όρια του εφικτού- αντιμετώπισης των έκτακτων περιστατικών, ενώ ήταν ορθή και επιβεβλημένη δεν εμπόδισε τη σημαντική φθορά της αξιοπιστίας μας.

- ◆ Την άνοιξη και ενώ ολοκληρώθηκε με σημαντική επιτυχία η Συνταγματική Αναθεώρηση, ενώ οι αλλαγές στο ΕΣΥ άρχισαν να αποδίδουν καρπούς, ενώ ένα νέο κλίμα άρχισε να διαμορφώνεται στην άσκηση της κοινωνικής μας πολιτικής (πρόσθετα μέτρα, δίκτυο κατά της φτώχειας, εντατικοποίηση κοινωνικών αλλαγών), ο τρόπος που συνολικά χειριστήκαμε τη ζήτηση της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης κυριάρχησε αρνητικά. Είναι η πρώτη φορά που πολιτική μας συναντά μια τόσο έντονη και ευρεία κοινωνική αντίδραση και για τον τρόπο που διαμορφώθηκε, και για ορισμένες από τις πλευρές της πρότασης για διάλογο που διατυπώθηκε και για την ανεπάρκεια να αναδείξουμε τα όποια θετικά σημεία περιείχε. Το ασφαλιστικό συμπύκνωσε όλες τις επί μέρους αντιφάσεις μας και πολλαπλασίασε τη φθορά μας.
Από την άλλη μεριά, όμως, έδειξε ότι το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να έχει αυξημένη ευαισθησία στα κοινωνικά προβλήματα, να έχει μεγάλα αποθέματα εσωτερικής δυναμικής, να έχει σημαντική ικανότητα σύνθεσης και απόφασης. Η Ειδική Σύνοδος της ΚΕ αλλά και οι διαδικασίες που προηγήθηκαν αποτελεί το πιο σημαντικό αποδεικτικό αυτής της αλήθειας.
- ◆ Κάτω από τη σκιά αυτών των εξελίξεων οι αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό του Κινήματος, οι παλιές αντιθέσεις, οι διαφορετικές απόψεις αλλά και η προϊούσα υποχώρηση και φθορά που οι διαδοχικές δημοσκοπήσεις συνεχώς επιβάρυναν, πήραν μια νέα δυναμική. Όλοι συμφωνούσαμε ότι το πολιτικό πρόβλημα και πριν η φθορά γίνει ανεπανόρθωτη έπρεπε άμεσα να αντιμετωπιστεί. Μέσα σ' αυτό το κλίμα το Ε.Γ. στις δύο πράγματι κρίσιμες συνεδριάσεις του αποφάσισε ομόφωνα ύστερα από πρόταση του Προέδρου την επίσπευση του Συνεδρίου. Την απόφαση επίσης ομόφωνα επικύρωσε η Κ.Ε.
- ◆ Με βάση το περιεχόμενο αυτής της απόφασης στο Κίνημα ξεκίνησε μια μεγάλη συζήτηση για το σκοπό του Συνεδρίου τους στόχους και τις επιδιώξεις του. Συμφωνήσαμε σ' ένα κατ' εξοχήν πολιτικό Συνέδριο. Συμφωνήσαμε ότι σ' αυτό δεν πάμε να αποδείξουμε το «καλό» ΠΑΣΟΚ και την «κακή» Κυβέρνηση ή αντίστροφα αλλά να αναζητήσουμε αυτά που μας ενώνουν στη βάση των πραγματικών αναγκών και της επανάκαμψης του ΠΑΣΟΚ στη νικηφόρα στρατηγική. Συμφωνήσαμε ότι δεν πάμε να ανατρέψουμε το πρόγραμμα που ψήφισε ο λαός αλλά να διασφαλίσουμε την καλύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του με ότι αυτό συνεπάγεται. Αποσαφήνιση προτεραιοτήτων, επανεξέταση επί μέρους πολιτικών, αναθεώρηση ιεραρχήσεων, εξειδίκευση κρίσιμων επιλογών, απόφαση σε ανοιχτά ζητήματα. Συμφωνήσαμε τέλος ότι το Συνέδριο δεν μπορεί να αναστείλει την εφαρμογή του προγράμματος μας, την κυβερνητική πολιτική και να καταστεί ένα πεδίο εσωστρέφειας και ομφαλοσκόπησης για το ΠΑΣΟΚ. Για το λόγο αυτό πρέπει να συνδεθεί με τα

πραγματικά λαϊκά προβλήματα, με τις ανάγκες της συγκυρίας για τη χώρα, με την ορμητική είσοδο του ΠΑΣΟΚ στην νέα εποχή. Αυτό θα ενισχύσει το κυβερνητικό έργο, θα αποσαφηνίσει τις θέσεις μας ώστε να μην υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες, θα δώσει ένα πιο σύγχρονο περιεχόμενο στην ενότητα και τη συσπείρωση της παράταξης και θα διαμορφώσει -αν το καταφέρει- νέους όρους στη σχέση του ΠΑΣΟΚ με τις κοινωνικές δυνάμεις αλλά και τις υπόλοιπες προοδευτικές πολιτικές δυνάμεις.

- ◆ Η απόφαση της ΚΕ για τις πολιτικές θέσεις και η παρουσία του Πρωθυπουργού στη ΔΕΘ με την πολλαπλή αξία και σημασία της έδωσε το έναυσμα μια θετικής εξέλιξης. Η πορεία προς το Συνέδριο παρά τους ασφυκτικούς χρονικούς περιορισμούς ξεκίνησε καλά. Δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα λύθηκαν ως δια μαγείας ή το κλίμα ανεστράφη θεαματικά. Έγινε όμως ένα μεγάλο πρώτο βήμα. Οι δραματικές εξελίξεις που ακολουθούν το τρομοκρατικό χτύπημα στις ΗΠΑ προσδίδουν στο Συνέδριο ακόμη ένα σημαντικό ρόλο. Το ΠΑΣΟΚ υπήρξε πάντοτε το κόμμα που έβλεπε μακριά και άνοιγε δρόμους. Έχει το χρέος και την ευθύνη να οπλίσει το νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την ευημερία που εισηγείται με τους όρους και τις προϋποθέσεις της ασφαλούς πορείας της χώρας σ' ένα κόσμο που αλλάζει ραγδαία και ιχνηλατεί τους νέους δρόμους.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

η ανολοκλήρωτη ανασυγκρότηση και μετεξέλιξη...

1. Η ανασυγκρότηση και μετεξέλιξη του Κινήματος στο ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής και σ' αυτή τη χρονική περίοδο από το 5^ο έως το 6^ο Συνέδριο μας έμεινε ανολοκλήρωτη. Ο πλούσιος απολογισμός της δράσης της Οργάνωσης κυρίως σε κεντρικό επίπεδο που αποτυπώνεται στην πράξη δεν είχε το ανάλογο πολιτικό και κοινωνικό αντίκρισμα. Αυτή η βασική διαπίστωση συνοδεύει την παγιωμένη σχεδόν πραγματικότητα του υπάρχοντος ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με την οποία :
  - Ενώ εξακολουθεί να διαθέτει την πολιτική ηγεμονία, την προγραμματική επάρκεια και την ικανότητα διαχείρισης της εξουσίας και διακυβέρνησης της χώρας η προσαρμογή του ως συλλογικού υποκειμένου στα δεδομένα της νέας εποχής κινείται με βραδύτερους ρυθμούς απ' όσο απαιτούν οι περιστάσεις και οι ανάγκες.
2. Αν δει κανείς το συγκεκριμένο απολογισμό της δράσης του κόμματός μας θα διαπιστώσει πολύ εύκολα ότι παράχθηκε ένα σημαντικό έργο, αναλήφθηκαν αρκετές πρωτοβουλίες και επιχειρήθηκαν πολλές προσπάθειες.

Πιο συγκεκριμένα :

- Η Κ.Ε πραγματοποίησε 10 Συνόδους και 1 Ειδική για το Ασφαλιστικό στις πιο σημαντικές και κρίσιμες φάσεις αυτής της περιόδου. Στη γενικότερη στρατηγική, σε θέματα πολιτικής συγκυρίας, στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό δράσης του κόμματος πήρε σαφείς και ολοκληρωμένες αποφάσεις. Η εφαρμογή τους, όμως, παρέμενε σε μικρή κλίμακα. Δεν λειτούργησε η εξατομικευμένη ευθύνη των στελεχών της τόσο στην τομεακή όσο και στην περιφερειακή του διάταξη. Αντιστοίχως το Ε.Γ και ενώ πολιτικά λειτούργησε συνθετικά στα μεγάλα θέματα και προβλήματα που αντιμετωπίσαμε, ενώ ασχολήθηκε ουσιαστικά αν και πολλές φορές όχι έγκαιρα στα θέματα του σχεδιασμού και του συντονισμού των πολιτικών μας, δεν είχε ανάλογη ενασχόληση με το Κίνημα.
- Για την οργανωτική πολιτική και την ανάπτυξη των κομματικών μας δυνάμεων αναλήφθηκαν τρεις σημαντικές πρωτοβουλίες. Η πρώτη αφορούσε την ανασύνταξη των δυνάμεών μας μετά τις ευρωεκλογές για να δώσουμε νικηφόρα τη μάχη των εθνικών εκλογών, προσπάθεια που πέτυχε σε σημαντικό βαθμό. Η δεύτερη, στα πλαίσια της διεύρυνσης και του διαλόγου με την κοινωνία, το καλοκαίρι του 2000, θεσμοθέτησε την διευρυμένη, Εκτελεστική Γραμματεία και τις Ανοιχτές Οργανωτικές Επιτροπές σε επίπεδο θεματικό και περιφερειακό. Η προσπάθεια αλλού προχώρησε, αλλού όχι, όμως, δεν ολοκληρώθηκε. Η τρίτη, αφορά το διάλογο για «το κόμμα που θέλουμε» και που προκάλεσε μια κορυφαία διαδικασία την Σύνοδο του Τομέα Οργανωτικής Πολιτικής και επιμέρους Συνόδους Γραμματέων ή Γραμματειών Ν.Ε και Τ.Ε. Υπήρξε πλούσιος προβληματισμός, δεν αποκρυσταλλώθηκε, όμως, μια οριστική κατεύθυνση. Επιμέρους ώριμες αλλαγές και επιλογές άρχισαν να υλοποιούνται στη διάταξη της Οργάνωσής μας. Τέλος, ιδιαίτερα θετικό γεγονός αποτελεί η για πρώτη φορά στη

διαδρομή του κόμματος Εκλογή Γραμματέα Ν.Ε και Τ.Ε και Περιφερειακών Επιτροπών με καθολική ψηφοφορία από τη βάση του ΠΑΣΟΚ. Δεν αποτελούσε απλώς μια καταστατική υποχρέωση, αλλά είναι το πρώτο ουσιαστικό βήμα για μια νέου τύπου περιφερειακή συγκρότηση του κόμματος.

- Για συμβολή του κόμματος στη διαμόρφωση της πολιτικής και των επιλογών μας πραγματοποιήθηκαν 4 Θεματικές Συνδιασκέψεις πάνω στους κρίσιμους τομείς του Κοινωνικού Κράτους, της Ανάπτυξης, της Αποκέντρωσης. Και ένα περιφερειακό αναπτυξιακό συνέδριο στα Ιόνια. Αυτές καθ' αυτές οι διαδικασίες υπήρξαν ενοποιητικές για το χώρο, δεν υπήρξε, όμως, η συστηματική προετοιμασία ούτε η αντίστοιχη εξειδίκευση και η περιφερειακή τους ανάδειξη. Παρά τις σποραδικές εκδηλώσεις και τα γεγονότα που σχεδιάσαμε η προσπάθεια δεν αποτυπώθηκε σε μόνιμες δομές και λειτουργίες.
- Συνεχίσαμε την προσπάθεια για τον ιδεολογικό εμπλουτισμό του Κινήματος μέσα από την οργάνωση της Πανελλήνιας Συνδιάσκεψης Θέσεων που αποτέλεσε την κατευθυντήρια οδηγία στην εκπόνηση του πραγματικά σημαντικού εκλογικού μας προγράμματος που εμφανίσαμε στο λαό για τις εθνικές εκλογές. Ταυτόχρονα πήραμε πολιτικές πρωτοβουλίες οργανώνοντας σημαντικές ημερίδες (για την προοδευτική διακυβέρνηση, για την ελευθερία του τύπου, για την οικονομία της γνώσης) που έδειξαν ότι το ΠΑΣΟΚ είναι το μόνο κόμμα στη χώρα που ασχολείται και παρεμβαίνει σε καίρια ζητήματα που την απασχολούν. Τέλος, οργανώσαμε επιμορφωτικά σεμινάρια στελεχών, ίσως όχι τόσο συστηματικά όσο θα έπρεπε.
- Προχωρήσαμε πρωτοποριακά σε σχέση με όλους τους άλλους φορείς στον επικοινωνιακό εκσυγχρονισμό του ΠΑΣΟΚ έτσι ώστε να έχουμε τη βάση ανανέωσης της πολιτικής διαδικασίας, των μέσων επικοινωνίας, του κοινωνικού διαλόγου. Είναι αλήθεια ότι λειτουργικά το σύστημα ακόμη δεν ολοκληρώθηκε παρ' ότι τεχνικά επεκτάθηκε σ' όλη τη χώρα.
- Ιδιαίτερα το τελευταίο χρονικό διάστημα έγινε μια σημαντική προσπάθεια αναβάθμισης των διεθνών μας σχέσεων σε κρίσιμες για μας περιοχές (Κύπρος – Ευρώπη – Βαλκάνια – Μέση Ανατολή) με επιτυχία. Και εδώ οι υποδομές είναι ανεπαρκείς και απαιτούν γενναία αναβάθμιση για να μπορεί να υλοποιηθεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που σ' αυτή ιδιαίτερα τη διεθνή συγκυρία δεν είναι απλώς απαραίτητο αλλά κρίσιμο για την πορεία και τις σχέσεις του ΠΑΣΟΚ στον διεθνή χώρο.
- Στο χώρο της νεολαίας, η νεολαία ΠΑΣΟΚ πήρε πραγματικά αξιόλογες πρωτοβουλίες. Το ανοιχτό της Συνέδριο αποτέλεσε κορυφαίο γεγονός παρέμβασης με ευρύτερη σημασία. Τα κάμπινγκ που οργάνωσε έγιναν κέντρα συσπείρωσης. Ειδικές παρεμβάσεις στο χώρο του πολιτισμού, της αγροτικής οικονομίας, της ψυχαγωγίας έκαναν αίσθηση. Η πολιτική της δημιουργίας Δικτύων οδηγεί στην επαφή με χώρους που μέχρι τώρα δεν υπήρχε και έχει τα χαρακτηριστικά νέου τύπου επικοινωνίας. Προβλήματα σχέσεων, εσωκομματικών λειτουργιών, οργανωτικής ανάπτυξης που εμφανίζει το ΠΑΣΟΚ αντανakλώνται και υπάρχουν και στο χώρο της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ.

- Πλούσια υπήρξε και η δράση του «ΙΣΤΑΜΕ – Α.Γ.Π». Ημερίδες, εκδόσεις, επίκαιρα θέματα, αναλύσεις, έρευνες, συνοδευμένα με τεκμηριωμένες προτάσεις έγιναν σε ικανό αριθμό. Μέσα από τη δουλειά του διευρύνθηκαν οι διεθνείς σχέσεις με αντίστοιχα ιδρύματα και ινστιτούτα. Και προχώρησε σε μεγάλο βαθμό η δημιουργία παραρτημάτων στην Περιφέρεια. Ο στόχος τώρα είναι αυτή η προσπάθεια να γίνει πιο συστηματική σε ό,τι αφορά την τεκμηρίωση της πολιτικής και των προτάσεων και την δεξαμενή και την επιμόρφωση στελεχών.
- Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ οργάνωσε πολύ καλύτερα τη δουλειά της. Αναβάθμισε τη λειτουργία των ΚΤΕ και μέσα από τα διευρυμένα ΚΤΕ παρενέβη αποφασιστικά τόσο στο διάλογο όσο και τη διαμόρφωση κρίσιμων νομοσχεδίων. Οι βουλευτές εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή του δόρατος για το Κίνημα και γι' αυτό η κομματική τους ένταξη που εμφανίζει αδυναμίες καθώς και η συμμετοχή τους σε συλλογικά όργανα του Κινήματος στην περιφέρεια που αφορά τα τοπικά δρώμενα και δεν είναι πάντοτε σταθερή και επαρκής είναι οι δύο σημαντικές ελλείψεις που πρέπει να καλυφθούν.
- Τέλος, οι Τομείς της Κ.Ε με το ιδιαίτερο έργο τους, αλλού πλούσιο, αλλού όχι επαρκές, με την οργάνωση των περιφερειακών τους παρεμβάσεων, με την συμμετοχή τους και τις πρωτοβουλίες τους, έδωσαν ο καθένας το δικό του στίγμα. Τα κενά που εμφανίζουν στη λειτουργία τους είναι σημαντικά γιατί εξαρτώνται από την παρουσία και τη συμβολή των στελεχών της Κ.Ε και της Κ.Ο. Μια παρουσία και συμμετοχή συχνά υποτυπώδης και τυπική. Η αναδιάρθρωση, η σύμπτυξη και η αναδιάταξη των Τομέων πρέπει αν είναι κύριο μέλημα της νέας Κ.Ε και του Ε.Γ που θα προκύψει από το 6^ο Συνέδριο.

- 3.** Αυτός ο θετικός και πλούσιος απολογισμός του έργου του Κινήματος δεν κατέστη δυνατό να επιλύσει την κύρια αντίφαση που προαναφέραμε. Κι αυτό γιατί παρέμενε σε ένα κεντρικό και γενικό επίπεδο. Δεν πολλαπλασίαζε τους φορείς υποστήριξης, εξειδίκευσης και παρέμβασης περιφερειακά. Δεν κινητοποιούσε τα ενδιάμεσα όργανα να σχεδιάσουν και τις Οργανώσεις Βάσεις να δράσουν.

Έτσι, η απόσταση από την κοινωνία εξακολουθεί και σήμερα να παραμένει μεγάλη. Η συμβολή του Κινήματος και των συλλογικών του οργάνων στην πολιτική και την εξειδίκευση της είναι ανεπαρκής. Η οργάνωση του νέου τύπου κοινωνικού διαλόγου που επαγγελθήκαμε βρίσκεται ακόμη σε πρωτόλεια μορφή. Η διαμόρφωση των νέων κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών μας δεν ξεφεύγει από κάποιες σποραδικές και μερικές κεντρικές πρωτοβουλίες.

Το ΠΑΣΟΚ ως ένα σύγχρονο ανοιχτό στην κοινωνία κόμμα, κόμμα μεταρρύθμισης, αλλαγής και εκσυγχρονισμού των πολιτικών δομών και μετεξέλιξης του πολιτικού συστήματος, κόμμα πολιτικών πρωτοβουλιών σε όλα τα επίπεδα, κόμμα εξειδικευμένης κοινωνικής παρέμβασης και δράσης, δεν έχει ακόμη αποτυπωθεί στις συνθήκες της νέας εποχής. Το υπάρχον ΠΑΣΟΚ συνολικά και συλλογικά ως Κυβέρνηση, ως Κοινοβουλευτική Ομάδα, ως Οργάνωση, ως «αξιωματούχοι» σε αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και στο κράτος, εξακολουθεί να αντιστέκεται στην αναγκαία υπέρβαση.

4. Στο διάστημα που προηγήθηκε από το 5^ο Συνέδριο μέχρι σήμερα μπορούμε να διακρίνουμε δύο ξεχωριστές φάσεις με ενδιάμεσο σταθμό τις εθνικές εκλογές του 2000.

Η πρώτη φάση που ακολούθησε αμέσως μετά τις ευρωεκλογές θα μπορούσε να αποτυπωθεί ως «η πολιτική επιστροφή του ΠΑΣΟΚ στις νίκες». Η ανασύνταξη των δυνάμεών μας και η πορεία νίκης προς τις εκλογές του 2000 δεν επέτρεπε ιδιαίτερη ενασχόληση με την οργανωτική ανασυγκρότηση του Κινήματος. Ο στόχος της νικηφόρας εκλογικής αναμέτρησης επετεύχθη.

Η δεύτερη φάση που από τις εθνικές εκλογές και μετά βρίσκεται σε εξέλιξη και που το πρώτο βήμα της το οριοθετήσαμε μέχρι τις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές του 2002 επικεντρώθηκε σύμφωνα με την απόφαση της Κ.Ε του Μαΐου του 2000 σ' ένα στόχο :

Την διαμόρφωση της νέας προοδευτικής πολιτικής και κοινωνικής πλειοψηφίας που προϋποθέτει και συμβαδίζει με την πολιτική αναβάθμιση, την ανανέωση και τη διεύρυνση του ΠΑΣΟΚ.

5. Όλοι συμφωνήσαμε στην πολιτική αναβάθμιση του Κινήματος και παρ' όλα αυτά το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να διεκδικεί αλλά να μη κατακτά το διακριτό του ρόλο, την πρωτοβουλία και την παρέμβαση του στις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις.

Που αποτυπώνονται όλα αυτά :

- Στη σχέση του Κινήματος με την Κυβέρνηση με ότι αυτό σημαίνει για την επεξεργασία και τη διαμόρφωση της πολιτικής αλλά και τη συνδιαμόρφωση κρίσιμων κυβερνητικών επιλογών.
- Στη σχέση του Κινήματος με τα μαζικά κινήματα που συχνά γίνεται τραυματική είτε γιατί δίνουμε την εικόνα του αναχώματος των κοινωνικών διεκδικήσεων, είτε γιατί υποτασσόμαστε σε λογικές άκριτης υποστήριξης αιτημάτων που κάθε άλλο παρά συμβάλλουν στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της χώρας ή των τοπικών κοινωνιών.
- Στη σχέση του Κινήματος με την κοινωνία και ιδιαίτερα τις κοινωνικές δυνάμεις που συμφωνήσαμε ότι συναποτελούν τον προοδευτικό συνασπισμό καθώς και τον κοινωνικό διάλογο υπό τις παρούσες συνθήκες αδυνατούμε να οργανώσουμε και, πολύ περισσότερο, νέες αναπτυξιακές συμφωνίες να ολοκληρώσουμε σε κάθε επίπεδο (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό).
- Στη σχέση του Κινήματος με τις άλλες προοδευτικές δυνάμεις του ευρύτερου χώρου της κεντροαριστεράς με τις οποίες ακροβατούμε ανάμεσα σε διακηρύξεις συνεργασίας και πρακτικές επιλεκτικές χωρίς να έχουμε μια θεσμική και ολοκληρωμένη προσέγγιση που ωστόσο καθίστανται ολοένα και περισσότερο αναγκαία

6. Όλοι συμφωνήσαμε στην ανάγκη ανανέωσης του Κινήματος και παρά τις αθρόες και μαζικές εγγραφές νέων μελών η αντανάκλαση της προσπάθειας στο θεσμικό κορμό του ΠΑΣΟΚ είναι υποτυπώδης. Η αιτία βρίσκεται στο γεγονός ότι η μαζική εισροή μελών γίνεται για την αναπαραγωγή και τη διεύρυνση του «κόμματος των αξιωματούχων» και όχι μέσα από την επιστροφή της πολιτικής, από τη συμμετοχή στις αποφάσεις, από την πολιτική επεξεργασία, στο σχεδιασμό, την παρέμβαση και τελικά τη δράση

Πώς αποτυπώνεται αυτό;

- σ' ένα πραγματικά ανοιχτό και μαζικό κόμμα που δεν διαθέτει όμως αντίστοιχες πολιτικές και συλλογικές λειτουργίες
- σ' ένα κόμμα κεντρικής περιφερειακής και τοπικής «επετηρίδας» που διαθέτει μεν επάρκεια και πλήθος στελεχών, πολλαπλασιάζει, όμως, τις ασύμβατες προσωπικές διαδρομές, τις αυτονομήσεις που εμποδίζουν ευρύτερες και ισχυρότερες συνθέσεις
- σ' ένα κόμμα που ενδιάμεσα όργανα και στελέχη οι πραγματικοί φορείς της ουσιαστικής αποκέντρωσης των κομματικών εξουσιών συχνά εμφανίζουν την εικόνα διαμεσολαβητών.
- σ' ένα κόμμα που η ανανέωση του πολιτικού δυναμικού σε θέσεις και αξιώματα υπακούει κατά κανόνα σε προσωπικές επιλογές των στελεχών χωρίς συλλογική αποτίμηση, αξιολόγηση, κρίση και πρόταση.

7. Όλοι συμφωνήσαμε στην ανάγκη διεύρυνσης του Κινήματος σε πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που συγκροτούν τη νέα προοδευτική πλειοψηφία και ότι αυτό προϋποθέτει συντεταγμένη, οργανωμένη και σχεδιασμένη προσπάθεια του Κινήματος. Μια προσπάθεια που στοχεύει στη διεύρυνση προς νέα κοινωνικά στρώματα όχι στη βάση των σχέσεων εξουσίας αλλά πάνω στην πολιτική ατζέντα προτεραιοτήτων, θεμάτων, θέσεων και αναγκών.

Αυτή η πολιτική μας επιλογή μέχρι τώρα εξαντλήθηκε σε κινήσεις κορυφής ή συσπειρώσεις δυνάμεων μέσα από κινήσεις, ομίλους, πρόσωπα, αναγκαίες μεν αλλά όχι ικανές να δημιουργήσουν ρεύμα πολιτικής και κοινωνικής πλειοψηφίας.

Η συμπαράταξη αυτή με παλιά στελέχη του ΔΗΚΚΙ και της ΠΟΛΑΝ, με τις κινήσεις του ευρύτερου χώρου της ανανεωτικής αριστεράς, με κεντρογενείς δυνάμεις, αλλά και με πρόσωπα –στελέχη ανένταχτα ως τώρα είχε θετικό αντίκτυπο στην κατάκτηση της εκλογικής νίκης. Η συνέχεια έδειξε ατομία από μας αλλά και απροθυμία από εκείνους. Όμως, εκείνο που κυρίως έχει σημασία είναι ότι δεν καταφέραμε να επεξεργαστούμε και να συμφωνήσουμε ως Κ.Ε, ως Ε.Γ, ένα συνολικό σχέδιο που ξεκινά από την πολιτική και κοινωνική βάση και αντανakλά μονιμότερες και οργανικά ενταγμένες στον πολιτικό μας σχεδιασμό λειτουργίες. Ένα σχέδιο κοινωνικής και πολιτικής διεύρυνσης της βάσης του Κινήματος.

Έτσι, εμφανίζουμε την εικόνα του ευκαιριακού συνομιλητή που επι πλέον στο εσωτερικό μας αντιπαλεύουμε τις επιμέρους επιλογές. Η καλλιέργεια της αντίληψης ότι από παρόμοιες κινήσεις, παράλληλες ή και αντίθετες προς το χώρο θα «μπολιαστεί» το ΠΑΣΟΚ με το πνεύμα των νέων αναγκών κάθε άλλο παρά συνέβαλαν στον αρχικό μας στόχο. Θα αλλάξει αφ' εαυτού μέσα από την πολιτική του αναβάθμιση κατ' αρχήν, την κοινωνική και πολιτική του διεύρυνση, την αλλαγή και την ανανέωση δομών, προσώπων, λειτουργιών.

8. Όλοι συμφωνήσαμε στη συνέχεια και την ανανέωση, στη νέα ενότητα και την προοπτική και ότι αυτό θα γίνει μέσα από τη νέα συλλογικότητα και την απόφαση του «όλοι μαζί». Στην πορεία αποδείχτηκε ότι εξακολουθούν να αναπαράγονται και κάποιες δύσκολες στιγμές να κυριαρχούν οι λογικές των συσχετισμών και των αντιπαραθέσεων της προηγούμενης ιστορικής περιόδου.

Στην εσωκομματική μας ζωή οι εσωτερικές σχέσεις και αντιθέσεις διαμόρφωσαν νέα πεδία ξεπερασμένων αντιπαραθέσεων και λογικών που ουσιαστικά μας απομακρύνουν από τις ανάγκες της νέας εποχής.

Αυτό αποτυπώνεται ανάγλυφα στην πορεία του τελευταίου δύσκολου και κρίσιμου ενάμισι χρόνου:

- Αμέσως μετά τις εκλογές επιχειρήθηκε από δύο ακραίες κατευθύνσεις και στη βάση της εκτίμησης του εκλογικού αποτελέσματος ή αποσύνδεση του προέδρου από την παράταξη και το Κίνημα στη λογική του ποιος έδωσε τη νίκη: Ο Κ. Σημίτης ή το ΠΑΣΟΚ. Αυτή η ανιστόρητη, επικίνδυνη και αφοριστική λογική υποβαθμίζει και τον πρόεδρο και το ΠΑΣΟΚ, αδυνατεί να κατανοήσει τη διαλεκτική τους σχέση, την ξεχωριστή και συμπληρωματική τους επιρροή. Νίκησε ο Κ. Σημίτης μαζί με το ΠΑΣΟΚ όπως γινόταν σ' όλη τη διαδρομή μας.
- Στη φάση της διαπλοκολογίας ενισχύσαμε συχνά με τη στάση μας το νοσηρό κλίμα, στο όνομα της επικράτησης προσωπικών στρατηγικών ή της αναπαραγωγής των εσωκομματικών χαρακωμάτων, με αποτέλεσμα να δυναμώνει η καχυποψία και να εμφιλοχωρεί η αμφιβολία στην κοινωνία. Η μοναξιά των στελεχών στις πιο κρίσιμες στιγμές της περιόδου και η έλλειψη αλληλεγγύης και ανάληψης της συλλογικής ευθύνης κυριαρχούσε και αποδυνάμωνε τη θέση και την πολιτική μας.
- Κατά τη διάρκεια της κρίσης του ασφαλιστικού κορυφώθηκε η αντίθεση που ενδημεί από καιρό στον πολιτικό σχηματισμό μας. Η «καλή» Κυβέρνηση και το κόμμα «βαρίδι», το «καλό και κοινωνικά ευαίσθητο» κόμμα και η «ανάληψη» Κυβέρνηση και κάπου οι βουλευτές να διεκδικούν λόγο και ρόλο.

9. Απότοκος αυτών των εξελίξεων είναι και η ασθενής υποστήριξη του συνόλου ή των κρίσιμων επιλογών της πολιτικής μας στην κοινωνία.

Η νέα συλλογικότητα προϋποθέτει ενότητα αντίληψης, αίσθηση προτεραιοτήτων και έμπρακτη αλληλεγγύη στην Κυβέρνηση και ένα κόμμα που αναδεικνύει στην κοινωνία την πολιτική μας και κατοχυρώνει τις αλλαγές και τις μεταρρυθμίσεις που επαγγελλόμαστε.

Συχνά σ' όλη αυτή την περίοδο που πέρασε είχαμε την αίσθηση ότι μας αρκούσε η νομοθετική ρύθμιση των αλλαγών για να αποτυπωθούν ως κοινωνική και θεσμική πράξη. Η ιστορία μας διαψεύδει. Χωρίς ρωμαλέο, ενεργό, μάχιμο κόμμα που παίρνει πρωτοβουλίες, πειραματίζεται, διορθώνει, αποφασίζει, δρα, οι αλλαγές είναι ασκήσεις επί χάρτου.

Αν σε προηγούμενες εποχές η ανασυγκρότηση και μετεξέλιξη του Κόμματος μπορούσε να αρκестεί στην συγκρότηση ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού εκλογικού μηχανισμού, οι σημερινές ανάγκες ούτε κατ' ελάχιστο δεν υπηρετούνται.

Το Κόμμα οφείλει και πρέπει να πιστέψει σ' αυτό που κάνει και κυρίως σ' αυτό που μπορεί και πρέπει να κάνει : Να φέρει την κοινωνία στο προσκήνιο με τη δυνατότητα της απόφασης και της συμμετοχής.

10. Οι επιπτώσεις όλων αυτών των παραμέτρων στην εικόνα, την παρουσία και τη λειτουργία της Οργάνωσής μας είναι αναπόφευκτα σημαντικές.

Ένα Κόμμα ευαίσθητο απέναντι στις συγκυρίες και το κάθε φορά πολιτικό κλίμα, αμυντικό απέναντι σε εξελίξεις που δεν ελέγχει και δεν κατευθύνει, ευεπίφορο σε αντιπολιτευτικές τάσεις και πρακτικές, συχνά εμφανίζονταν σε όλη αυτή τη διαδρομή μετέωρο και αναποφάσιστο.

Από πολύ χρόνο πριν οι διαπιστώσεις και οι ανάγκες έχουν καταγραφεί, οι κριτικές και τα προβλήματα έχουν εξαντληθεί, οι προοπτικές και οι στόχοι της ανασυγκρότησης και της μετεξέλιξης έχουν περιγραφεί. Και οι νέες προσπάθειες ανασύνταξης διατήρησαν τη νικηφόρα στρατηγική δεν άλλαξαν, όμως, ως ώφειλαν εκ βάθρων το ΠΑΣΟΚ.

Οι σωστές και επιβεβλημένες αναφορές των πολιτικών θέσεων πάνω στα κεντρικά ζητήματα

- της διπολικής αναμέτρησης και της σύγχρονης οριοθέτησης των προοδευτικών θέσεων, προτάσεων και πολιτικών
  - της ανασύνθεσης του ευρύτερου προοδευτικού χώρου της κεντροαριστεράς που είναι κυριολεκτικά δική μας υπόθεση
  - της σύγχρονης κοινωνικής αναφοράς και αντιστοίχισης που οφείλει να έχει η νέα προοδευτική πλειοψηφία
  - των κατευθύνσεων που πρέπει να πάρουν οι αλλαγές στο ΠΑΣΟΚ
- είναι πολύ δύσκολο να αμφισβητηθούν και να ξεπεραστούν

Οι πραγματικές ιδεολογικές και πολιτικές προϋποθέσεις της υλοποίησης τους απαιτούν μια ριζική αλλαγή στον τρόπο που διαχειριζόμαστε την πολιτική, που σχεδιάζουμε τη δράση, που επικοινωνούμε με το λαό, που αντιμετωπίζουμε την κοινωνία και τις νέες ανάγκες της.

Αντιγράφουμε από τις θέσεις τη σχετική παράγραφο για το κόμμα που αναφέρεται στο εύρος των αλλαγών που απαιτούνται.

«Για να κατακτήσει αυτό το σημαντικό του ρόλο το ΠΑΣΟΚ στη σημερινή συγκυρία καλείται να εντείνει την προσπάθεια του για θέματα ιδεολογικής και πολιτικής οριοθέτησης απέναντι στη συντηρητική παράταξη. Να κατοχυρώσει τη συμμετοχή του στην διαμόρφωση των θέσεων και της πολιτικής σε διαρκή ανατροφοδότηση με την Κυβέρνηση και την Κοινοβουλευτική Ομάδα μέσα από μόνιμες και κατοχυρωμένες διαδικασίες. Να αναλάβει την ευθύνη να οργανώσει και να διευθύνει τον κοινωνικό διάλογο που οδηγεί σε αναπτυξιακές συμφωνίες πάνω σε όλες τις όψεις της πραγματικής ανάπτυξης σε κάθε επίπεδο. Να επουλώσει τις πληγές και Ωά τραύματα που προξενήθηκαν τον τελευταίο καιρό στη σχέση του με το μαζικό και συνδικαλιστικό μνήμα. Να επεξεργαστεί τα βήματα και να αναλάβει όλες τις πρωτοβουλίες που οδηγούν την συγκρότηση των πολιτικών και κοινωνικών μας συμμαχιών. Να αναβαθμίσει τις διεθνείς μας σχέσεις με ανταλλαγή εμπειριών, επεξεργασία προτάσεων και ανάληψη διεθνών πρωτοβουλιών στα πλαίσια της ευρωπαϊκής αριστεράς και της σοσιαλιστικής διεθνούς.

Η ενίσχυση της άμεσης δημοκρατίας, η αποκέντρωση της κομματικής εξουσίας, ο διακριτός ρόλος του κόμματος στη συνολική λειτουργία του πολιτικού σχηματισμού και η ενδυνάμωση και αναβάθμιση των συλλογικών οργάνων σε κάθε επίπεδο είναι τα βάθρα της αλλαγής που απαιτούν οι καιροί. Γι' αυτό ακριβώς οι αλλαγές πρέπει να περικλείουν το χαρακτήρα μιας πραγματικής υπέρβασης του υπάρχοντος ΠΑΣΟΚ και τη δυναμική μιας επανίδρυσης και να έχουν συγκεκριμένο προσανατολισμό: Την επιστροφή στη βάση του Κινήματος, τη νέου τύπου περιφερειακή συγκρότηση του Κόμματος, τη νέα συλλογικότητα στην πολιτική διεύθυνση του ΠΑΣΟΚ».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

πως θα προχωρήσουμε τις αλλαγές στο κόμμα....

Στη συνεδρίαση του Ε.Γ. που αποφάσισε να εισηγηθεί στην Κ.Ε. να μην υπάρξουν καταστατικές αλλαγές στην ημερήσια διάταξη του 6ου Συνεδρίου έγινε πολύ ουσιαστική και σε βάθος συζήτηση για το «κόμμα που θέλουμε».

Είναι αλήθεια ότι όλοι συμφωνούμε σε ένα ανοιχτό κόμμα, μαζικό και πλειοψηφικό, ένα κόμμα πολιτικής πρωτοβουλίας και κοινωνικής παρέμβασης, ένα «κόμμα ανοιχτή πολιτική κοινότητα» όπως περιγράφεται με σαφήνεια στις πολιτικές θέσεις.

Από κει και πέρα διατυπώνονται διαφορετικές απόψεις σε κρίσιμα για τη λειτουργία του Κινήματος θέματα όπως είναι η σχέση αντιπροσώπευσης και άμεσης δημοκρατίας, όπως είναι η σχέση κόμματος και κοινωνικής βάσης στα πεδία λήψης των αποφάσεων, όπως είναι η διαδικασία εκλογής, η αρμοδιότητα και η διάταξη των κεντρικών οργάνων, όπως είναι η πρακτική εφαρμογή της νέας συλλογικότητας στην πολιτική διεύθυνση του ΠΑΣΟΚ.

Παρόμοια θέματα ασφαλώς δεν συνιστούν μια απλή οργανωτική μεταβολή. Συνδέονται με τη φυσιολογία του ΠΑΣΟΚ στη νέα εποχή. Συνδέονται με την αλλαγή ευρύτερα του μοντέλου διαχείρισης της εξουσίας και του σύγχρονου τύπου της δημοκρατικής διακυβέρνησης. Συνδέονται με την ίδια τη μετεξέλιξη του πολιτικού συστήματος. Άπτονται, ακόμη και της κρίσης διεθνώς των κομματικών σχηματισμών και προτύπων και των νέων μορφών της πολιτικής δράσης και της κοινωνικής αντιπροσώπευσης. Και εδώ διατυπώνονται διαφορετικές απόψεις ακόμη και για το χαρακτήρα του Κινήματος.

Οι ριζικές αλλαγές για να συμφωνηθούν και να ψηφιστούν απαιτείται συντεταγμένος διάλογος πάνω σε όλες τις όψεις του προβλήματος, έτσι ώστε το κόμμα των αξιωματούχων, του προσανατολισμού στο κράτος και της αποτελεσματικής διαχείρισης της εξουσίας να αποκτήσει την αναγκαία πνοή της αναγέννησης, την κοινωνική δυναμική της ανασυγκρότησης και μετεξέλιξής του

Από την άλλη μεριά επίσης σημαντικά θέματα όπως :

- η επιστροφή στη βάση του Κινήματος
- οι ανοιχτές επιτροπές πρωτοβουλίας κατά θέμα ή χώρο
- η διάταξη της Οργάνωσης Βάσης κατά Δήμο
- η νέου τύπου περιφερειακή συγκρότηση

είναι θέματα που ήδη ωρίμασαν και έγιναν κοινή συνείδηση του χώρου. Ασφαλώς μπορεί να προχωρήσουν άμεσα χωρίς να απαιτούνται μεγάλες καταστατικές αλλαγές.

Ακριβώς αυτή τη συζήτηση θέλουμε να ανοίξουμε επί της ουσίας στο Συνέδριο μας. Και οι πολιτικές επιλογές και κατευθύνσεις που θα αποφασιστούν και θα άπτονται άμεσα ή έμμεσα των αναγκαίων αλλαγών στο Κόμμα θα αποτελέσουν την κατευθυντήρια πολιτική οδηγία για τη νέα Κ.Ε με βάση την οποία θα οργανώσει εντός του 2002 μια Συνδιάσκεψη για το νέο Καταστατικό του ΠΑΣΟΚ. Πανελλήνια Συνδιάσκεψη. Όχι ως μαζική και χαλαρή διαδικασία αλλά ως θεσμική, συντεταγμένη και οργανωμένη έκφραση του Κινήματος που μπορεί να πάρει αποφάσεις.

Όσες από αυτές τις αποφάσεις συναντούν καθολική αποδοχή και δεν αφορούν βέβαια αλλαγές στα κορυφαία όργανα που προβλέπει το Καταστατικό (Πρόεδρος, Γραμματέας Κ.Ε, Κεντρική Επιτροπή, Ε.Γ.) μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή και απλώς να επικυρωθούν από το 7^ο Συνέδριο. Σε κάθε περίπτωση το νέο Καταστατικό ψηφίζεται από το 7^ο Συνέδριο του Κινήματος.

Το ΠΑΣΟΚ έχει χρέος να δώσει και αυτή την απάντηση και να πάρει και αυτή την απόφαση χωρίς υπεκφυγές. Και θα το κάνει γιατί το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής πρέπει να ολοκληρωθεί για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της που είναι πολλές, σημαντικές και κρίσιμες.